Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

УДК 342:351

Іщук Лариса Петрівна
аспірант кафедри кримінального права та правосуддя
Міжнародного економіко-гуманітарного університету
імені академіка Степана Дем'янчука
Ищук Лариса Петровна
аспирант кафедры уголовного права и правосудия
Международного экономико-гуманитарного университета
имени академика Степана Демьянчука
Ishchuk Larysa
Postgraduate Student of the Department of Criminal Law and Justice
International Economic and Humanitarian
University the name of academician Stepan Demyanchuk

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ У ФІСКАЛЬНІЙ СФЕРІ УКРАЇНИ
ОТДЕЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ ЭФФЕКТИВНОСТИ ПУБЛИЧНОГО АДМИНИСТРИРОВАНИЯ В ФИСКАЛЬНОЙ СФЕРЕ УКРАИНЫ
SOME ISSUES OF EFFICIENCY OF PUBLIC ADMINISTRATION ON THE FISCAL SPHERE OF UKRAINE

Анотація. *У статті розглянуто особливості публічного адміністрування у фіскальній сфері України та критерії визначення ефективності такого адміністрування. Зазначено, що діюча система публічного адміністрування у фіскальній сфері є неефективною, що підтверджується звітами Рахункової Палати України за 2016-2018 роки, де міститься інформація, яка вказує на численні порушення та недоліки при адмініструванні доходів державного бюджету, порушень бюджетного*

законодавства, неефективне використання коштів державного бюджету України.

Визначено, що ефективність діяльності органів публічної адміністрації у фіскальній сфері варто оцінювати як з внутрішньої, та і зовнішньої діяльності, за допомогою таких критеріїв, як продуктивність, ефективність та якість. Зазначено, що деструктивними елементами в організації ефективної системи публічного адміністрування у фіскальній сфері України є постійні реформування органів публічної влади, недостатній рівень прозорості та відкритості у сфері державного управління, нечіткість розмежування політичної та адміністративної сфер, недостатній професійний рівень державних службовців, відсутність єдиної системи оцінювання їх компетентності, низький рівень дисциплінарної відповідальності, недосконалість механізму політичного та адміністративного контролю в системі державного управління.

Автор дійшов висновку, що сьогодні актуальним для України є підвищення ефективності діяльності органів публічної адміністрації та запровадження такої системи публічного адміністрування у фіскальній сфері, при якій будуть вживатися заходи щодо недопущення та запобігання різним порушенням та недолікам у системі адмініструванні фінансів, гарантування належної якості надання адміністративних послуг та їх доступність, якості та результативності рішень, що приймаються, ефективності використання часу та дієвості виконання завдань, достатнього фінансове забезпечення діяльності, належного рівня нормативного забезпечення.

Ключові слова: *публічне адміністрування, управління державними фінансами, фіскальна політика, фіскальна сфера держави, органи публічної влади.*

Аннотация. *В статье рассмотрены особенности публичного администрирования в фискальной сфере Украины и критерии определения*

эффективности такого администрирования. Отмечено, что действующая система публичного администрирования в фискальной сфере неэффективна, что подтверждается отчетами Счетной Палаты Украины по 2016-2018 годы, где содержится информация, указывающая на многочисленные нарушения и недостатки при администрировании доходов государственного бюджета, нарушений бюджетного законодательства, неэффективное использование средств государственного бюджета Украины.

Определено, что эффективность деятельности органов публичной администрации в фискальной сфере следует оценивать как с внутренней, да и внешней деятельности, с помощью таких критериев, как производительность, эффективность и качество. Отмечено, что деструктивными элементами в организации эффективной системы публичного администрирования в фискальной сфере Украины есть постоянные реформирования органов публичной власти, недостаточный уровень прозрачности и открытости в сфере государственного управления, нечеткость разграничения политической и административной сфер, недостаточный профессиональный уровень государственных служащих, отсутствие единой системы оценки их компетентности, низкий уровень дисциплинарной ответственности, несовершенство механизма политического и административного контроля в системе государственного управления.

Ключевые слова: *публичное администрирование, управления государственными финансами, фискальная политика, фискальная сфера государства, органы публичной власти.*

Summary. *The article deals with the peculiarities of public administration in the fiscal sphere of Ukraine and the criteria for determining the effectiveness of such administration. It is noted that the current system of public administration in the fiscal sphere is ineffective, which is confirmed by the reports of the*

Accounting Chamber of Ukraine for 2016-2018, which contains information indicating numerous irregularities and deficiencies in the administration of the state budget revenues, violations of budget legislation, inefficient budget use budget of Ukraine.

It has been determined that the effectiveness of public administration bodies in the fiscal sphere should be evaluated from both internal and external activities, using criteria such as productivity, efficiency and quality. It is noted that the destructive elements in the organization of an effective system of public administration in the fiscal sphere of Ukraine are constant reforms of public authorities, insufficient level of transparency and openness in the sphere of public administration, unclear delineation of political and administrative spheres, insufficient professional level of the public system competence, low level of disciplinary responsibility, imperfect political and administrative mechanism control in the public administration.

The author came to the conclusion that today it is urgent for Ukraine to increase the efficiency of the activity of public administration bodies and to introduce such a system of public administration in the fiscal sphere, which will take measures to prevent and prevent various irregularities and deficiencies in the system of administration of finances, to guarantee the proper quality services for providing administrative services and their accessibility, quality and effectiveness of the decisions taken, the efficiency of time and efficiency of the tasks, their financial support for the activity, an adequate level of regulatory support.

Key words: *public administration, public finance management, fiscal policy, fiscal sphere of the state, public authorities.*

Постановка проблеми. Основою для реалізації внутрішньої та зовнішньої державної політики і досягнення стратегічних цілей розвитку України є ефективна система управління державними фінансами. Саме ефективне управління державними фінансами лежить в основі побудови та

реалізації фіскальної політики держави, що покликана забезпечити виконання найважливіших функцій держави.

З прийняттям Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020» в Україні визначено першочергові пріоритети належних соціально-економічних умов становлення та розвитку України, що реалізуються через проведення податкової реформи, реформи фінансового сектору, реформи державного фінансового контролю та бюджетних відносин[1]. Проведення таких реформ вимагає від органів державної влади підвищення результативності їх функціонування, здійснення належного публічного адміністрування. Неабиякої актуальності набуває зниження адміністративного навантаження державного регулювання, забезпечення дотримання загальної бюджетної дисципліни, стратегічного розподілу бюджетних коштів, покращення якості надання адміністративних послуг, забезпечення законності та передбачуваності адміністративних дій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню та аналізу сутності державного управління та публічного адміністрування присвячено велику кількість наукових праць, серед них праці Г. Атаманчука, Ю. Битяка, Б. Курашвілі, К. Колесникова, О. Бандурки, М. Міненко, В. Чиркина, І. Яковлєва та інших. Водночас, незважаючи на значну кількість наукових праць, присвячених питанням публічного адміністрування, публічному адмініструванню у фіскальній сфері на сьогоднішньому етапі державотворення України присвячено недостатньо уваги.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є розглянути особливості публічного адміністрування у фіскальній сфері, розкрити основні критерії ефективності такого адміністрування та запропонувати напрями удосконалення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Рівень розвитку кожної держави залежить від її фінансового потенціалу, особливостей його нагромадження та пріоритетних напрямів використання [2, с. 84].

Держава для впливу на економічний розвиток, досягнення стійкого розвитку економіки об'єктивно змушена застосовувати весь набір наявних у неї інструментів і методів державної політики. Являючись політичною діяльністю держави та її органів, яка спрямована на забезпечення порядку в суспільстві, узгодження і підпорядкування різноманітних соціальних інтересів, досягнення суспільної злагоди та організацію управління розвитком суспільних процесів, державна політика спрямована на задоволення інтересів різних груп населення, узгодження їх і таким чином консолідації суспільства, запобігання загострення конфліктів між різними суспільними групами [3, с. 116].

Фіскальна політика України служить для забезпечення стабільності та стійкості національної економіки, досягнення максимально можливого добробуту суспільства шляхом створення належних умов соціально-економічної системи. Фіскальна політика дозволяє формувати податки, витрачати кошти державного бюджету для регулювання рівня ділової активності, а також для розв'язання різноманітних соціальних проблем, тобто спрямована на регулювання доходів і видатків держави. При цьому одним з основних критеріїв такої політики є фіскальна достатність, тобто встановлення податків і зборів з урахуванням необхідності досягнення збалансованості витрат бюджету з його надходженнями [4, с.62].

Сьогодні сталі державні фінанси є головним викликом управління для всіх країн світу, саме тому багато країн проводять реформи у сфері управління державними фінансами. В такому аспекті Україна не є винятком.

Однак нестабільність правової регламентації податкових та бюджетних відносин, складність адміністрування податків, порушення принципів стабільності, збалансованості, обґрунтованості, справедливості і неупередженості призвели до негативного впливу фіскальної політики на стан національної економіки, до низького рівня податкової системи, до неефективного використання бюджетних коштів [5, с. 262]. Сьогодні система управління державними фінансами в Україні спрямована

насамперед на здійснення контролю за витратами, що змушує осіб, відповідальних за надання державних послуг, зосереджувати свої зусилля на дотриманні вимог, приділяючи меншу увагу підвищенню ефективності надання послуг[6]. Тому подальший розвиток системи державних фінансів в Україні відповідає не лише об'єктивним економічним закономірностям, а й запитам українського суспільства, викликає необхідність зміцнення позицій держави, посилення потенціалу державних фінансів і підвищення ефективності державних регуляторних механізмів [2, с. 84].

Загальновизнано, що основними напрямами реформ у державних фінансах є прийняття середньострокового планування бюджетів та створення таких умов, при яких буде досягнено ефективність і раціональність використання коштів державного бюджету.

У звітах Рахункової палати України за 2016-2018 роки міститься інформація, яка вказує на численні порушення та недоліки при адмініструванні доходів державного бюджету, порушень бюджетного законодавства, неефективне використання коштів державного бюджету України. Так, зокрема, у 2016 році виявлено вищевказаних порушень і недоліків на загальну суму 16 млрд 963,1 млн грн[7], у 2017 році- на загальну суму 23 млрд 32,4 млн грн [8], у 2018 році - 17 млрд 40,3 млн грн [9]. При цьому основними причинами порушень та недоліків при адмініструванні дохідної частини державного бюджету є: недосконалість законодавства, що має можливість господарюючим суб'єктам застосовувати схеми мінімізації платежів до бюджету; неналежний контроль органів державної фіскальної служби; недоплати до бюджету за результатами фінансово-господарської діяльності; втрати бюджету внаслідок прийняття необґрунтованих управлінських рішень; неефективне управління коштами, внаслідок чого їх було повернуто до бюджету; неефективне управління майном шляхом його утримання без використання [7; 8; 9]. Таким чином, можна констатувати факт, що діюча система публічного адміністрування є неефективною і актуальності набуває

запровадження такої системи публічного адміністрування при якій будуть вживатися заходи щодо недопущення та запобігання різним порушенням та недолікам у системі адміністрування фінансів, підвищення ефективності, результативності та економності використання коштів Державного бюджету України.

В умовах глобалізації та євроінтеграційних процесів у західній та певною мірою і в українській науці про управління окреслилася зміна парадигми: від розгляду процесу управління як "контролю над..."до його розуміння як "взаємодії з..." та "скерування на..." Визначальним в цьому процесі стало визначення взаємозв'язків та відмінностей державного управління, публічного управління та публічного адміністрування [10, с. 8].

Виникнення та застосування поняття «публічне адміністрування» в Україні пов'язане з процесом трансформації системи державного управління, а також з процесом адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу, як пріоритетного напрямку процесу інтеграції України до Європейського Союзу [11].

У Енциклопедії державного управління адміністрування розглядається, як управлінська діяльність посадових осіб, що має чітко регламентовані функції: прогнозування, планування, регулювання, контроль, комунікація, робота з кадрами, координація [12].

Публічне адміністрування як категорія, пов'язана із суспільно корисною діяльністю осіб, які наймані суспільством через владні інститути для діяльності щодо здійснення функцій у публічній сфері з метою забезпечення взаємодії суспільства, влади та економіки, досягнення суспільних інтересів. Публічне адміністрування покликано реалізувати принципи верховенства права і законності на засадах контролю з боку суспільства за діями державних органів, органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб, спирається на такі цінності, як професіоналізм управлінців, їхня політична нейтральність, порядність, уникання конфліктів інтересів; передбачає застосування принципів прозорості, особистої

порядності, високих етичних стандартів, відповідальності, вільного доступу до інформації і солідарності з громадянами, забезпечення відповідної якості надання послуг і вміння пристосуватися до нових суспільних потреб [13, с. 201].

Публічне адміністрування відображає якісні зміни в характері виконавчо-розпорядчої, організуючої діяльності держави і визначається як діяльність публічної адміністрації з реалізації покладених на неї обов'язків та задоволення загальних публічних інтересів [14, с. 32; 15, с. 12–13].

Ю. Битяк визначає публічне адміністрування як регламентовану законами та іншими нормативно-правовими актами діяльність суб'єктів публічного адміністрування, спрямовану на здійснення законів та інших нормативно-правових актів шляхом прийняття адміністративних рішень, надання встановлених законами адміністративних послуг [16, с. 7]. У свою чергу В. Авер'янов розглядає публічне адміністрування як певний вид діяльності органів держави та органів місцевого самоврядування, яка має владний характер і передбачає, насамперед, організуючий і розпорядчий вплив на об'єкти адміністрування шляхом використання певних повноважень. Порівнюючи його із державним регулюванням, зазначає, що публічне адміністрування застосовується не тільки в межах виконавчої влади і передбачає не тільки вплив на об'єкти адміністрування, а й вплив на суспільне середовище цих об'єктів [17, с.17]. В. Колпаков вважає, що публічне адміністрування – це діяльність суб'єкта публічної адміністрації на виконання владних повноважень публічного змісту [18, с. 102].

Виходячи з вищезазначених визначень публічного адміністрування, публічне адміністрування у фіскальній сфері можна розуміти як діяльність публічних адміністрацій, яка спрямована на формування та реалізацію фіскальної політики, тобто політики у сфері регулювання доходів і видатків державного бюджету.

Відповідно до статті 1 Закону України "Про центральні органи виконавчої влади" міністерства забезпечують формування та реалізують

державну політику в одній чи декількох сферах, інші центральні органи виконавчої влади виконують окремі функції з реалізації державної політики [19].

Сьогодні в Україні Міністерство фінансів України забезпечує формування та реалізацію фіскальної політики, що включає в себе: формування та реалізація державної фінансової та бюджетної політики, формування та реалізація державної політики у сфері контролю за дотриманням бюджетного законодавства, державного внутрішнього фінансового контролю, казначейського обслуговування бюджетних коштів, формування та реалізація єдиної державної податкової та митної політики, державної політики з адміністрування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, державної політики у сфері боротьби з правопорушеннями під час застосування податкового та митного законодавства, а також законодавства з питань сплати єдиного внеску [20].

Реалізацію фіскальної політики здійснюють такі публічні адміністрації, як: Державна казначейська служба України, Державна податкова служба України, Державна митна служба України, Державна аудиторська служба України, Державна служба фінансового моніторингу України.

Сьогодні з впевненістю можна констатувати той факт, що деструктивними елементами в організації ефективної системи публічного адміністрування у фіскальній сфері України стають постійні реформування органів публічної влади, недостатній рівень прозорості та відкритості у сфері державного управління, нечіткість розмежування політичної та адміністративної сфер, недостатній професійний рівень державних службовців, відсутність єдиної системи оцінювання їх компетентності, низький рівень дисциплінарної відповідальності, недосконалість механізму політичного та адміністративного контролю в системі державного управління [21, с.110].

Лише за останні десять років центральні органи виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державної податкової і митної політики та реалізації державної політики у сфері державного фінансового контролю, зазнали постійних реформувань, зокрема:

1) створення Міністерства доходів і зборів України, реорганізація Державної митної служби України та Державної податкової служби України (2012 рік)[22], створення Державної фіскальної служби України, реорганізація Міністерства доходів і зборів України (2014 рік) [23], створення Державну податкову службу та Державну митну службу України, реорганізація Державної фіскальної служби України (2018-2019)[24].

2) створення Державної фінансової інспекції України, реорганізація Головного контрольно-ревізійного управління України. (2010)[25], створення Державної аудиторської служби України, реорганізація Державної фінансової інспекції України (2015) [26].

Такі постійні реформування вищевказаних органів виконавчої влади свідчить про низький рівень ефективності діяльності таких органів, про відсутність серйозної аналітичної та проектної роботи, підготовки концепції, стратегії та програм реформи, аналізу ризиків, позитивних та негативних наслідків, а в окремих випадках, навпаки, вказує на відсутність раціонального розуміння необхідності проведення таких реформ [27, с.30-31].

Однак неправильно оцінювати ефективність органів публічної адміністрації лише з погляду на його внутрішню діяльність. Основний акцент необхідно робити на діяльності в зовнішньому середовищі, впливі відомчої роботи на суспільство, відносини, що складаються в ньому і визначенні результатів такої роботи. Тут складність визначення ефективності діяльності органів публічної адміністрації в фіскальній сфері полягає в тому, що такі органи публічної влади не продукують матеріальні об’єкти або послуги, за якими можна оцінити ступінь задоволеності

споживачів або іншого результату, адже мета діяльності органів публічної влади полягає саме створенні і підтримки порядку у «підвідомчій» сфері [13, с.20]. Крім того, критерієм ефективності публічного адміністрування є підвищення продуктивності праці за рахунок удосконалення людських ресурсів, тобто вважається, що якщо всі внутрішні процеси, пов'язані з персоналом, управляються належним чином, то в інституції не виникає проблем із досягненням намічених цілей [13, с. 22].

Для визначення ефективності публічного адміністрування у фіскальній сфері варто спиратися на такі критерії, як продуктивність, ефективність та якість. Продуктивність являє собою кількісну характеристику витрат і результатів у державній інституції, якість – характеристика результату чи процесу, за допомогою якого досягаються результати державної інституції, з урахуванням точності, правильності, обґрунтованості, завершеності й комплексності їх виконання, ефективність – це певне співвідношення результатів, які були досягнуті в роботі державної інституції, до поставлених кінцевих цілей [13, с. 57]. При цьому варто виділити цільову ефективність або ефективність цілепокладання, коли визначається правильність вибору і постановки цілей; виконавську ефективність, коли встановлюється якість і ступінь досягнення поставлених цілей і завдань; ефективність суспільної діяльності – обсяг послуг, які отримують громадяни; порівняльну ефективність, яка дає уявлення про відповідність: стандартам; найкращим зразкам, прийнятим у світовій практиці; середньому рівню чи відповідному рівню розвитку продуктивних сил у суспільстві, досягнутому на даний час; реактивна ефективність визначає точність, адекватність, швидкість і чіткість реакцій на виклики оточення і проблеми, що стоять перед органом державної влади; з погляду необхідності, коли діяльність органу аналізується на виправданість його існування і визначення загальної і конкретної соціальної користі від його діяльності (в цілому, від окремих заходів або напрямів його діяльності, проектів, встановлення для органу нових завдань і функцій); з погляду

виконання плану, коли використовують показники, що характеризують ступінь виконання планових завдань чи окремих доручень (у цьому випадку можуть бути застосовані статистичні методи для встановлення "відношення "план/факт"); показник розвитку, який дає уявлення показник розвитку, який дає уявлення про прогрес у сфері дослідження чи, навпаки, про стагнацію чи застій [13, с. 204-205].

Вважаємо, що постійні реформи органів публічної влади призводять до порушення таких принципів державної служби, як ефективність та стабільність. Виходячи саме з того, що державна служба являє собою публічну, професійну, політично неупереджену діяльність із практичного виконання завдань і функцій держави, саме служба в органах державної влади забезпечує реалізацію державної політики, виконання загальнодержавних, галузевих і регіональних програм, виконання законів та інших нормативно-правових актів; забезпечує надання доступних і якісних адміністративних послуг; здійснює державний нагляд та контроль за дотриманням законодавства; управління державними фінансовими ресурсами, майном та контролю за їх використанням. А раціональне і результативне використання ресурсів для досягнення цілей державної політики, незалежність персонального складу державної служби від змін політичного керівництва держави та державних органів займає одне з провідних місць в гарантуванні стабільності та ефективності діяльності органів публічної адміністрації.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Для підвищення ефективності діяльності органів публічної адміністрації у фіскальній сфері необхідно розроблення ефективної системи адміністрування та створення таких умов, які будуть гарантувати належну якість надання адміністративних послуг та їх доступність, якість та результативність рішень, що приймаються, ефективність використання часу та дієвість виконання завдань, достатнє фінансове забезпечення діяльності, належний рівень нормативного

забезпечення. А підвищення ефективності і якості роботи всіх ланок органів публічної влади, удосконалення їх структури, організації і практичної діяльності є визначальним елементом загального процесу поліпшення якісних характеристик сучасного суспільного розвитку країни[13, с. 17].

Література

1. Про Стратегію сталого розвитку "Україна - 2020": Указ Президента України від 12.01.2015 № 5/2015. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015 (дата звернення 05.12.2019).
2. Державні фінанси і сталий людський розвиток: концептуальні домінанти та діалектична єдність : монографія. Тернопіль : Екон. думка ТНЕУ, 2016. 414 с.
3. Логунова М. М., Шахов В. А., Шевченко М. Ф. Концептуальні засади теорії політики: навчальний посібник. Київ, 1999. 160 с.
4. Дуліба Є. В. Фіскальна функція держави: адміністративно-правовий аспект: монографія; під заг. ред. В.І. Курила. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2018.355с.
5. Дуліба Є. В. Фіскальна функція держави: адміністративно-правовий аспект: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.07 / Дніпропетр. держ. унів. внутр. справ. Дніпро, 2019, 390с.
6. Про схвалення Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017-2020 роки: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 08.02.2017 № 142-р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/142-2017-%D1%80 (дата звернення 05.12.2019).
7. Звіт Рахункової палати за 2016 рік. URL: http://www.ac-rada.gov.ua/doccatalog/document/16751480/Zvit_RP_2016.pdf (дата звернення 01.12.2019).

8. Звіт Рахункової палати за 2017 рік. URL: http://www.ac-rada.gov.ua/doccatalog/document/16755497/Zvit_RP_2017.pdf?subportal=main (дата звернення 01.12.2019).
9. Звіт Рахункової палати за 2018 рік. URL: https://rp.gov.ua/upload-files/Activity/Reports/2018/ZVIT_RP_2018.pdf (дата звернення 01.12.2019).
10. Енциклопедія державного управління: у 8 т. / Національна академія державного управління при Президентові України. К.: НАДУ, 2011. Т.8: Публічне врядування // Львівський регіональний інститут державного управління Національна академія державного управління при Президентові України. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2011. 630 с.
11. Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон України від 18.03.2004 № 1629-IV (Дата оновлення: 04.11.2018). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1629-15 (дата звернення 01.12.2019).
12. Енциклопедія державного управління : у 8 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. К.: НАДУ, 2011. Т.1: Теорія державного управління. 2011. 748 с.
13. Сороко В. М. Результативність та ефективність державного управління і місцевого самоврядування : навч. посіб. / К.: НАДУ, 2012. 260 с.
14. Яковлєв І. П. Форми і методи публічного адміністрування у державній митній справі : дис. … канд. юрид. наук 12.00.07 / Нац. універ. «Одеська юрид. академія». Одеса, 2016. 224 с.
15. Чернецький Є. Є. Публічне адміністрування заохочень: автореф. 192 дис. … канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 / Нац. акад. внутр. Справ. К., 2011. 21 с.
16. Основи публічного адміністрування: посібник для підготовки до іспиту / за заг. ред. Н. П. Матюхіної. Харків : Право, 2016. 128 с.

17. Адміністративне право України. Академічний курс : підручник : у 2-х т. Том 1. Загальна частина / ред. колегія: В. Б. Авер'янов. К. : Видавництво «Юридична думка», 2012. 584 с.
18. Колпаков В. К. Адміністративно-правові відносини: поняття і види // Юридичний науковий електронний журнал. 2013. № 1. С. 101-104.
19. Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17 березня 2011 року № 3166-VI. Дата оновлення 25.09.2019. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/3166-17 (дата звернення 05.12.2019).
20. Про затвердження Положення про Міністерство фінансів України: постанова Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2014 р. № 375. Дата оновлення 20.11.2019. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/375-2014-%D0%BF (дата звернення 06.12.2019).
21. Крилова І. Реалії публічного адміністрування в Україні (деякі аспекти) // Становлення публічного адміністрування в Україні: матеріали VIII Всеукр. міжвуз. конф. студентів та молодих учених / за заг. ред. С. О. Шевченка. Д. : ДРІДУ НАДУ, 2017. 355 с.
22. Про деякі заходи з оптимізації системи центральних органів виконавчої влади: Указ Президента України від 24.12.2012 № 726/2012. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/726/2012 (дата звернення 05.12.2019).
23. Про утворення Державної фіскальної служби: постанова Кабінету Міністрів України від 21.05.2014. №160. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/160-2014-%D0%BF/paran6#n6 (дата звернення 05.12.2019).
24. Про утворення Державної податкової служби України та Державної митної служби України: постанова Кабінету Міністрів України від 18.12.2018 № 1200. Дата оновлення: 27.09.2019. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1200-2018-%D0%BF (дата звернення 05.12.2019).

25. Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади : указ Президента України від 09 грудня 2010 року №1085/2010. Дата оновлення 21.01.2014. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1085/2010 (дата звернення 05.12.2019).
26. Про утворення Державної аудиторської служби України: постанова Кабінету Міністрів України від 28.10.2015 №868. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/868-2015-%D0%BF (дата звернення 05.12.2019).
27. Сурмін Ю. Вимоги до успішного державно-управлінського реформування // Вісник Національної академії державного управління. 2011. № 1. С. 23-31.

References

1. Pro Strateghiju stalogho rozvytku "Ukrajina - 2020": Ukaz Prezydenta Ukrajiny vid 12.01.2015 #5/2015. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015 (data zvernennja 05.12.2019).
2. Derzhavni finansy i stalyj ljudsjkyj rozvytok: konceptualjni dominanty ta dialektychna jednistj : monoghrafija. Ternopilj : Ekon. dumka TNEU, 2016. 414 s.
3. Loghunova M. M., Shakhov V. A., Shevchenko M. F. Koncep¬tualjni zasady teoriji polityky: navchaljnyj posibnyk. Kyjiv, 1999. 160 s.
4. Duliba Je. V. Fiskaljna funkcija derzhavy: administratyvno-pravovyj aspekt: monoghrafija; pid zagh. red. V.I. Kuryla. Nizhyn: NDU im. M. Ghogholja, 2018. 355 s.
5. Duliba Je. V. Fiskaljna funkcija derzhavy: administratyvno-pravovyj aspekt: dys. ... d-ra juryd. nauk: 12.00.07 / Dnipropetr. derzh. univ. vnutr. sprav.Dnipro, 2019. 390 s.
6. Pro skhvalennja Strateghiji reformuvannja systemy upravlinnja derzhavnymy finansamy na 2017-2020 roky: Rozporjadzhennja Kabinetu Ministriv Ukrajiny vid 08.02.2017 # 142-r. URL:

https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/142-2017-%D1%80 (data zvernennja 05.12.2019).

7. Zvit Rakhunkovoji palaty za 2016 rik. URL: http://www.ac-rada.gov.ua/doccatalog/document/16751480/Zvit_RP_2016.pdf (data zvernennja 01.12.2019).
8. Zvit Rakhunkovoji palaty za 2017 rik. URL: http://www.ac-rada.gov.ua/doccatalog/document/16755497/Zvit_RP_2017.pdf?subportal=main (data zvernennja 01.12.2019).
9. Zvit Rakhunkovoji palaty za 2018 rik. URL: https://rp.gov.ua/upload-files/Activity/Reports/2018/ZVIT_RP_2018.pdf (data zvernennja 01.12.2019).
10. Encyklopedija derzhavnogho upravlinnja: u 8 t. / Nacionaljna akademija derzhavnogho upravlinnja pry Prezydentovi Ukrajiny. K.: NADU, 2011. T.8: Publichne vrjaduvannja /Ljvivsjkyj reghionaljnyj instytut derzhavnogho upravlinnja Nacionaljna akademija derzhavnogho upravlinnja pry Prezydentovi Ukrajiny. Ljviv : LRIDU NADU, 2011. 630 s.
11. Pro Zaghaljnoderzhavnu proghramu adaptaciji zakonodavstva Ukrajiny do zakonodavstva Jevropejsjkogho Sojuzu: Zakon Ukrajiny vid 18.03.2004 # 1629-IV (Data onovlennja: 04.11.2018). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1629-15 (data zvernennja 01.12.2019).
12. Encyklopedija derzhavnogho upravlinnja : u 8 t. / Nac. akad. derzh. upr. pry Prezydentovi Ukrajiny. K.: NADU, 2011. T.1: Teorija derzhavnogho upravlinnja. 2011. 748 s.
13. Soroko V. M. Rezuljtatyvnistj ta efektyvnistj derzhavnogho upravlinnja i miscevogho samovrjaduvannja : navch. posib. / K.: NADU, 2012. 260 s.
14. Jakovljev I. P. Formy i metody publichnogho administruvannja u derzhavnij mytnij spravi : dys. … kand. juryd. nauk 12.00.07/ Nac. univer. «Odesjka juryd. akademija». Odesa, 2016. 224 s.

15. Chernecjkyj Je. Je. Publichne administruvannja zaokhochenj : avtoref. 192 dys. … kand. juryd. nauk : spec. 12.00.07 / Nac. akad. vnutr. Sprav. K., 2011. 21 s.
16. Osnovy publichnogho administruvannja : posibnyk dlja pidghotovky do ispytu / za zagh. red. N. P. Matjukhinoji. Kharkiv : Pravo, 2016. 128 s.
17. Administratyvne pravo Ukrajiny. Akademichnyj kurs : pidruchnyk : u 2-kh t. Tom 1. Zaghaljna chastyna / red. koleghija: V. B. Aver'janov. K. : Vydavnyctvo «Jurydychna dumka», 2012. 584 s.
18. Kolpakov V. K. Administratyvno-pravovi vidnosyny: ponjattja i vydy. Jurydychnyj naukovyj elektronnyj zhurnal. 2013. # 1. S. 101-104.
19. Pro centraljni orghany vykonavchoji vlady: Zakon Ukrajiny vid 17 bereznja 2011 roku # 3166-VI. Data onovlennja 25.09.2019. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/3166-17 (data zvernennja 05.12.2019).
20. Pro zatverdzhennja Polozhennja pro Ministerstvo finansiv Ukrajiny: postanova Kabinetu Ministriv Ukrajiny vid 20 serpnja 2014 r. # 375. Data onovlennja 20.11.2019. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/375-2014-%D0%BF (data zvernennja 06.12.2019).
21. Krylova I. Realiji publichnogho administruvannja v Ukrajini (dejaki aspekty). Stanovlennja publichnogho administruvannja v Ukrajini : materialy VIII Vseukr. mizhvuz. konf. studentiv ta molodykh uchenykh/ za zagh. red. S. O. Shevchenka. D. : DRIDU NADU, 2017. 355 s.
22. Pro dejaki zakhody z optymizaciji systemy centraljnykh orghaniv vykonavchoji vlady: Ukaz Prezydenta Ukrajiny vid 24.12.2012 # 726/2012. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/726/2012 (data zvernennja 05.12.2019).
23. Pro utvorennja Derzhavnoji fiskaljnoji sluzhby: postanova Kabinetu Ministriv Ukrajiny vid 21.05.2014 # 160. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/160-2014-%D0%BF/paran6#n6 (data zvernennja 05.12.2019).

24. Pro utvorennja Derzhavnoji podatkovoji sluzhby Ukrajiny ta Derzhavnoji mytnoji sluzhby Ukrajiny: postanova Kabinetu Ministriv Ukrajiny vid 18.12.2018 # 1200. Data onovlennja: 27.09.2019. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1200-2018-%D0%BF (data zvernennja 05.12.2019).
25. Pro optymizaciju systemy centraljnykh orghaniv vykonavchoji vlady : ukaz Prezydenta Ukrajiny vid 09 ghrudnja 2010 roku # 1085/2010. Data onovlennja 21.01.2014. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1085/2010 (data zvernennja 05.12.2019).
26. Pro utvorennja Derzhavnoji audytorsjkoji sluzhby Ukrajiny: postanova Kabinetu Ministriv Ukrajiny vid 28.10.2015 # 868. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/868-2015-%D0%BF (data zvernennja 05.12.2019).
27. Surmin Ju. Vymoghy do uspishnogho derzhavno-upravlinsjkogho reformuvannja. Visnyk Nacionaljnoji akademiji derzhavnogho upravlinnja.2011. # 1. S. 23-31.